

Ο Σάββας Στρούμπος μιλά αποκλειστικά στο «αθηνόγραμμα» για τη νέα του παράσταση

Μαρία Κρύου

09/01/2018

Με τα «Θραύσματα από τον Κάφκα» του Γκιόργκι Κούρταγκ ο Σάββας Στρούμπος συνεχίζει την έρευνα της ομάδας Σημείο Μηδέν πάνω στον Κάφκα. Διαβάστε όσα μας είπε για τη νέα παράσταση-καλλιτεχνική πρόταση και για τα επόμενα σχέδια του.

Κάτι σε ενώνει με τον κόσμο του Κάφκα. Η έρευνα γύρω από το έργο του είναι μια αισθητική επιλογή ή μια έμφυτη εσωτερική ανάγκη;
Η πρώτη συνάντησή μου με τον Φραντς Κάφκα βρίσκεται σχεδόν δέκα χρόνια πριν όταν διάβασα το διήγημα «Στη Σωφρονιστική Αποικία», έργο που αποτέλεσε και την εναρκτήρια πράξη της Σημείο Μηδέν με την παράσταση στο Χώρο Ιστορικής Μνήμης, Κοραή 4. Βέβαια, μετά ακολούθησαν «Η Μεταμόρφωση» και η δεύτερη εκδοχή της «Σωφρονιστικής Αποικίας». Πιστεύω ότι ο κόσμος του Κάφκα είναι σημείο συνάντησης πολλών ενεργειών και πολλών δυνάμεων: η ύπαρξη και η ιστορία, το τραγικό και το κωμικό, η απόγνωση, αλλά και η επιθυμία για ζωή, η αγωνία για τον άνθρωπο και η ζωική ενέργεια συναντιούνται, αλληλεπιδρούν, συγκρούονται, αλληλοδιαπλέκονται, δημιουργώντας τον πολύμορφο και γεμάτο εντάσεις κόσμο του Εβραίου της Πράγας. Ως τη στιγμή που αναμετρήθηκα για πρώτη φορά με το υλικό της «Σωφρονιστικής Αποικίας», παρ' όλο που είχα διαβάσει τα περισσότερα από τα κλασικά έργα του Κάφκα, δεν ήξερα ότι υπάρχει βαθιά συγγένεια με αυτόν τον αναρχικό ανατόμο της εξουσίας, της γραφειοκρατίας, αλλά και της ανθρώπινης ύπαρξης. Το έργο του με προκαλεί σε όλα τα επίπεδα και μ' αυτή την έννοια δε θα μπορούσα να πω πως η έρευνά γύρω απ' αυτό προκύπτει από απλή αισθητική επιλογή.

Σε ποια σημεία συναντιέται ο θρυμματισμένος κόσμος του Κάφκα με τη μουσική γλώσσα του Γκιόργκι Κούρταγκ;

Ο Κάφκα τολμάει ν' αντικρύσει κατάματα τις «σκοτεινές σελίδες» της ζωής του και της εποχής του κι από εκεί αντλεί το υλικό για τα έργα του,

το οποίο αναπτύσσει τότε με χιούμορ, τότε με αγωνία, τότε μ' ένα δυναμικό συνδυασμό αυτών των δύο κι άλλων στοιχείων, χωρίς όμως ποτέ να κρύβει το τραύμα ή να υποδύεται πως αυτό δεν υπάρχει. Το αντίστροφο, μάλιστα. Το τραύμα που προκύπτει απ' την ένταση μεταξύ ανθρώπου και πολιτισμού, μεταξύ ατόμου, οικογένειας και κοινωνίας, όχι μόνο δεν κρύβεται, αλλά εξακολουθεί να αιμορραγεί. Θα έλεγα ότι η κάθε λέξη του συγγραφέα βγαίνει απ' αυτή την αιμορραγία. Το ζήτημα είναι πως αυτό το ταξίδι δεν είναι πορεία προς την απελπισία, αλλά προς τη ζωή, με όλο το ανεξάντλητο φάσμα της από την οδύνη ως την ηδονή, από τον έρωτα ως τον θάνατο. Ο Γκιόργκι Κούρταγκ συναντιέται για πρώτη φορά με το έργο του Κάφκα σε μια κομβική στιγμή της ζωής του αλλά και της καλλιτεχνικής του πορείας. Σε ηλικία περίπου 30 χρονών, συμμετέχει στην Ουγγρική κοινωνική επανάσταση των εργατικών συμβουλίων του 1956, η οποία καταστέλλεται βίαια και ηττάται. Η δημιουργικότητά του βρίσκεται σε αδιέξοδο. Αυτό-εξορίζεται στη Γαλλία. Αρχίζει ψυχανάλυση. Ακολουθεί μια περίοδος έντονων υπαρξιακών ζυμώσεων. Ακριβώς τότε συναντιέται με τα γραπτά του Κάφκα, αλλά και του Μπέκετ. Βγαίνοντας σιγά-σιγά απ' αυτή τη δίνη αγωνίας και απόγνωσης, βρίσκει την προσωπική του γλώσσα ως συνθέτης, βαθιά επηρεασμένος από τα έργα των δύο συγγραφέων. Δεν είναι, βέβαια, τυχαίο που το έργο του «Θραύσματα από τον Κάφκα» το αφιερώνει στην ψυχαναλύτριά του Μαριάννα Στάιν. Ένα από τα συνθήματα των Ούγγρων εξεγερμένων απέναντι στην κρατική βία ήταν: «Από δω και πέρα 100.000 ερωτηματικά ορθώνονται απέναντί σας». Αυτά τα χιλιάδες ερωτηματικά διαπερνούν ως εγκάρσιες τομές το έργο του Κούρταγκ, συνδέοντας τον αυτό-εξόριστο εξεγερμένο της Βουδαπέστης, με τον πάντα εξόριστο από τον ίδιο τον εαυτό του, αναρχικό της Πράγας.

Ποια είναι η οπτική γωνία από την οποία προσεγγίζεις το έργο του Ούγγρου μουσικοσυνθέτη;

Αντιμετωπίζω το έργο του Κούρταγκ ως ένα μουσικό/ηχητικό ταξίδι στο βάθος της ανθρώπινης δομής, ως μια πορεία ζωής για τη συνάντηση με τον Άλλον μέσα μας, τον εξόριστο κι αποδιωγμένο, τον επικίνδυνο και τρελό, αλλά και τον Άλλον απέναντί μας, τον συνάνθρωπο, τον άγνωστο και ξένο, τον διαφορετικό, αυτόν που πολλές φορές μπορεί και ν' αποκλίνει από τις καταπιεστικές κοινωνικές νόρμες. Με απασχολεί αυτό το διπλό κοίταγμα προς τον κόσμο μέσα και προς τον κόσμο γύρω μας,

ώσπου αυτό το όριο μεταξύ «μέσα» και «έξω» να καταργηθεί, ώσπου ο δρόμος ν' ανοίξει αποκτώντας τη φυσικότητα μιας εισπνοής και μιας εκπνοής. Ίσως αυτή να είναι και η πρώτη πράξη χειραφέτησης προς μια ουσιαστικά ελεύθερη και δημοκρατική κοινωνία: η σύνδεση με το Ανθρώπινο στο άπειρο φάσμα των δυνατοτήτων του.

Ταυτίστηκες ή απλά συντονίστηκες μαζί τους επιχειρώντας να βρεις μια κοινή συνισταμένη ανάμεσα στο λόγο και την μουσική;
Θα έλεγα ότι πρόκειται για μια συνομιλία με το υλικό των Κάφκα – Κούρταγκ. Η συνομιλία εμπεριέχει την προσπάθεια για επικοινωνία και σύνδεση με τον πυρήνα του υλικού, αλλά και αναμέτρηση, κονταροχτύπημα με τις δυσκολίες, τεχνικές και άλλες, που γεννά το όλο εγχείρημα.

Πόσο διαφορετική είναι η μεθοδολογία της δουλειάς σου για την συγκεκριμένη παράσταση;

Η συνάντηση με τα «Θραύσματα από τον Κάφκα» έγινε το 2014, όταν προετοιμαζόμουν για τη δεύτερη εκδοχή της «Σωφρονιστικής Αποικίας». Έκτοτε μελέτησα σε βάθος το έργο και πάντα επιθυμούσα να ασχοληθώ μαζί του. Ωστόσο, ένας βασικός λόγος που τελικά το αποφάσισα ήταν γιατί ήθελα η ερευνητική/εργαστηριακή δουλειά της Σημείο Μηδέν, στο επίκεντρο της οποίας βρίσκεται η μελέτη της τέχνης του ηθοποιού και κατ' επέκταση του performer, να ανοίξει και στο χώρο της μουσικής και ιδιαίτερα της σύγχρονης μουσικής. Αναρωτιόμουν πώς θα μπορούσε μια σοπράνο, μια βιολίστρια να συνομιλήσουν με το ψυχοσωματικό training και την ερευνητική διαδικασία που ακολουθούμε στην Ομάδα, η οποία, βέβαια, εμπνέεται από τη Μέθοδο του Τερζόπουλου. Αναρωτιόμουν επίσης, σε ποιο βαθμό ο τρόπος δουλειάς μας θα μπορούσε να είναι πρακτικά χρήσιμος σε καλλιτέχνες των παραστατικών τεχνών, που φεύγουν από τα όρια της θεατρικής τέχνης. Έτσι πήρα την πρωτοβουλία και απευθύνθηκα στην εξαιρετική σοπράνο Φανή Αντωνέλου και στην επίσης εξαιρετική βιολίστρια Φανή Βοβώνη. Η μία εργάζεται μόνιμα στη Γερμανία και η άλλη στην Αυστρία. Και οι δύο ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα με ενθουσιασμό κι έτσι ξεκινήσαμε. Στην παράσταση συμμετέχει και η ηθοποιός της Σημείο Μηδέν Έλλη Ιγγλίζ. Να αναφέρω και τους υπόλοιπους σημαντικούς συντελεστές της παράστασης: Τη σκηνική εγκατάσταση επιμελείται ο σταθερός συνεργάτης της Ομάδας Ηλίας Παπανικολάου, τους φωτισμούς ο Κώστας Μπεθάνης, με τον

οποίο, βέβαια, γνωριζόμαστε από το Άτις και συνεργαζόμαστε ήδη από το 2009. Η μετάφραση του έργου είναι της Λένιας Ζαφειροπούλου. Το έργο θα εκδοθεί από τις εκδόσεις Νεφέλη.

Ετοιμάζεις και κάτι ακόμα για το επόμενο διάστημα. Τι είναι αυτό και που θα το δούμε;

Παράλληλα με τις πρόβες για τα «Θραύσματα από τον Κάφκα» που ξεκινάει στις 8 Φεβρουαρίου στο Θέατρο Άτις – Νέος Χώρος για 11 παραστάσεις, ως τις 21 Φεβρουαρίου, με τη Σημείο Μηδέν δουλεύουμε πάνω στο έργο του μεγάλου Ιρλανδού συγγραφέα Σάμιουελ Μπέκετ «Περιμένοντας τον Γκοντό», το οποίο θα παρουσιαστεί επίσης στο Θέατρο Άτις – Νέος Χώρος από τις 15 Μαρτίου. Σ' αυτή την παράσταση συμμετέχουν οι ηθοποιοί: Δαβίδ Μαλτέζε, Κωνσταντίνος Γώγουλος, Έλλη Ιγγλίζ και Έβελυν Ασουάντ. Η μετάφραση είναι του Θωμά Συμεωνίδη. Το έργο επίσης θα εκδοθεί από τις εκδόσεις Νεφέλη.